

Wellicht nieuw regio-beleid zwakke regio's

Groninger onderzoekers trekken opmerkelijke conclusies

(Van onze redacteur in Den Haag)

DEN HAAG - Een aantal economen van de Rijksuniversiteit Groningen heeft in alle stilte een tweetal onderzoeken afgesloten, waaruit opmerkelijke conclusies voor het regionaal beleid zijn naar voren gekomen. In de loop van dit jaar zullen ze officieel gepubliceerd worden. Ze kegelen een aantal vooroordelen omver en bovendien lijken ze een pittige bijdrage te leveren aan de discussie over spreiding van werk en inkomen over het land.

In het kort: als twee mensen in het Noorden komen werken en elk twee mensen meenemen die niet verdienen (partner en kinderen), dan betekent dit een besteding van gelden in het Noorden die leidt tot één extra arbeidsplaats. Het onderzoek is gebaseerd op de cijfers over 1979, toen de arbeidskrachten geteld zijn. (De statistiek loopt wat achter). In 1979 trokken 6642 families naar de provincies Friesland, Groningen en Drenthe. Het ging om 16.500 individuen van wie er 5061 werk kregen in de regio. Hun bestedingspatroon kwam uit op 7250 miljoen. Op grond van de berekeningen van de Groninger economen is geconcludeerd, dat die uitgaven leidden tot de schepping van 2421 manjaren werk.

Tot nu toe dacht een ieder, dat hooguit op elke vier werkende nieuwkomers een nieuwe baan werd geschapen. Het blijkt dus allemaal veel gunstiger te liggen, zo ontdekten Jouke van Dijk en Jan Oosterhaven, medewerkers van de Faculteit Economische Wetenschappen in Groningen. Ze hebben uitgevonden, dat van die nieuwe banen in het Noorden er 90 procent werden opgevuld door werkzoekenden uit de regio. De andere tien procent werd ingenomen door „immigranten”. Het nieuwe werk ontstond vooral in de dienstsector en bij de overheidsdiensten.

„Het voorgaande leidt tot de conclusie, dat gemiddelde immigratie werkgelegenheid vergroot en werkloosheid verlaagt in het Noorden in

1979”, aldus de onderzoekers. Gesteld wordt, dat hun positieve conclusie is gerelateerd aan de totale verhuizing naar het Noorden in dat jaar. De effecten variëren per soort familie die ze onderzochten. Van de 779 vrijgezellen waren slechts 169 manjaren te verwachten. Niet-actieven en studenten daarentegen hebben een betere „opbrengst”, want die mensen komen niet op de arbeidsmarkt, maar geven wel geld uit in het Noorden.

Verhuispolitiek

De politieke betekenis van deze conclusie is, dat een beleid van een stimulerende verhuizing naar probleem-regio's in het algemeen de regionale werkloosheidsverschillen wegneemt. Dat zal ze-

ker gebeuren als de verhuispolitiek een selectieve is. De huidige Nederlandse politiek moedigt verhuizen van werknemers naar het Noorden aan, die banen opvullen voor wie geen plaatselijke werknemers beschikbaar zijn. Zodat ook zij niet extra werkloosheid veroorzaken. Een mogelijke succesvolle uitwerking van de huidige politiek kan zijn het stimuleren van immigratie naar het Noorden van niet-actieven, zoals studenten en gepensioneerde mensen, stellen de onderzoekers voor.

Ongeveer gelijktijdig werkte onderzoeker Jouke van Dijk met Hendrik Folmer aan een ander project, dat nauw samenhangt met het zoeken naar uitkomsten van immigratie in het Noorden en de bestedingsimpulsen in de regio.

Dit onderzoek betrof de gevolgen van inter-regionale verhuizing wegens werk voor de arbeidsmarkt. De beide Groningers beschrijven de theorie van dit verschijnsel en tevens een Nederlands experiment. Dat zal ook in de loop van dit jaar aan de internationale vakpers worden getoond. Het geeft extra inzicht in bijvoorbeeld de verhuisstromen en de gevolgen ervan bij het sturen van werklozen-werkenden naar elders, een gedachte die Wim Duisenberg van de Nederlandsche Bank aanbevelenswaard noemde.

Van Dijk en Folmer bestudeerden de problemen van het verdringen van in het Noorden woonachtige werklozen door „werkende” migranten die in het Noorden aan de slag gingen. Ze ontwikkelden een manier om de binnenkomende werkers te vergelijken met de autochtone werklozen en hielden daarbij rekening met een reeks karakteristieken van de arbeidsmarkt.

Het Noorden is volgens de Groningers te typeren als een gebied met een gelijklopen van stijgende werkloosheid en een overschot aan migranten (pas onlangs bleek, dat Groningen en Friesland mensen verloren in 1984, maar de onderzoekers moesten het doen met cijfers van de arbeidskrachtentelling 1979, de laatste die voorhanden is). Het belangrijkste resultaat van het onderzoek is, dat de werkende binnenkomers duidelijk verschillen van de autochtone werklozen met betrekking tot opleiding, leeftijd en werkervaring. Met andere woorden, werkloosheid en vestigingsoverschot

kunnen gelijktijdig bestaan zonder dat de mensen worden verdrongen van de banen.

Deze uitkomst heeft betekenis en gevolgen voor verschillende economische theorieën, in het bijzonder de klassieke economische theorie en de Keynesiaanse, alsmede de verwachtingstheorieën van de migratiepolitiek. Vanwege de verscheidenheid van werk zal een vestigingsoverschot niet op korte termijn leiden tot verdringing van autochtone (dus noordelijke) werklozen. In het algemeen behoren de mensen die zich in het Noorden vestigen tot de beter uitgerusten en hoger opgeleiden van het bestand werkers.

De banen die werden opgevuld door immigranten, waren over het algemeen niet geschikt voor de oorspronkelijke werklozen met hun eigen arbeidsmarktkenmerken. Daarom zijn zeker op korte termijn de verdringingseffecten door mensen van buiten van weinig betekenis. In feite is het zo, dat als de sleutelfiguren voor bepaalde activiteiten niet waren komen opdagen, bepaalde functies van vitaal belang niet zouden zijn vervuld. Dat zou kunnen leiden tot werkloosheidsrisico's voor de werkers die van die binnenkomers afhankelijk zijn. Ook is gebleken, dat werkzoekers door familieleden van mensen die vacatures komen opvullen waarvoor de noorderling niet geschikt was, eveneens van weinig betekenis was.

Daar komt volgens Van Dijk en Folmer nog bij, dat ook „lagere” banen, die